Finanšu izlūkošanas dienests

Finanšu izlūkošanas dienesta informatīvais izdevums

FID 2024. gada darbības pārskats

Prioritātes: sankciju izpildes funkcijas centralizēšana un MONEYVAL 6. kārtas novērtējums.

Ministru prezidentes Evikas Siliņas priekšvārds:

“MONEYVAL novērtējums sekmēs ārvalstu investīciju piesaisti Latvijai.”

Vēl šajā izdevumā:

- **Samazinās neoficiālu risinājumu izmantošana** dažādu jautājumu kārtošanai.
- **Latvijas vadībā** turpinās cīņu pret starptautisko organizēto noziedzību.
- 2024. gadā **novērsti finanšu krāpšanas mēģinājumi** 12 miljonu eiro apmērā.

#9 Aprīlis, 2025

Finanšu izlūkošanas dienests

Priekšvārds

MONEYVAL novērtējums sekmēs ārvalstu investīciju piesaisti Latvijai

Manis vadītajai valdībai kā vienas no būtiskākajām prioritātēm ir gan Latvijas valsts drošība, gan arī ekonomikas izaugsme. Abas jomas viena otru ļoti lielā mērā ietekmē. Tāpat gan valsts drošībai, gan ekonomikas izaugsmei būtiska ir cīņa ar finanšu noziegumiem, lai stiprinātu tiesiskumu un uzlabotu Latvijas starptautisko tēlu.

Pēdējos gadus Latvija šajā jomā ir paveikusi ļoti lielu darbu, un šogad gaidāmais MONEYVAL novērtējuma ziņojums par Latvijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (NILLTPFN) sistēmas efektivitāti būs lieliska iespēja parādīt paveikto un apliecināt panākto progresu.

2023. gadā Latvijas valdība pieņēma stratēģisku, atbildīgu un vienlaikus izaicinājumiem pilnu lēmumu – būt pirmajai valstij, kuras NILLTPFN sistēma tiks novērtēta jaunajā novērtēšanas kārtā. Turklāt kā pirmā valsts ne tikai starp MONEYVAL vai Eiropas Savienības dalībvalstīm, bet visā pasaulē jeb FATF globālajā tīklā. Šis solis ir loģisks turpinājums tām fundamentālajām reformām un cīņai ar naudas atmazgāšanu, terorisma un proliferācijas finansēšanu, kas tika kopīgiem spēkiem veiktas pēdējo gadu laikā. Tas ļāvis Latvijai izveidot stipru un noturīgu finanšu noziegumu novēršanas sistēmu.

Sagaidāmajam MONEYVAL vērtējumam ir būtiska ietekme uz Latvijas ekonomikas turpmāko attīstību. Tas ir starptautiski atzīts visaptverošs vērtējums par valsts spējām novērst tās finanšu sistēmas izmantošanu noziedzīgiem mērķiem.

Latvijas mērķis ir caur efektīvu naudas atmazgāšanas novēršanu un apkarošanu, veicināt tiesiskumu, Latvijas ekonomisko izaugsmi un investīciju vidi, tādējādi stiprinot Latvijas iekšējo un ārējo drošību. Latvijas pūliņi naudas atmazgāšanas novēršanā ir novērtēti starptautiski. Kā reiz ir norādījis FATF iepriekšējais prezidents Radža Kumars: “Latvija ir maza valsts, bet pārliecinošs līderis naudas atmazgāšanas novēršanā.”

Kā valdības vadītāja es turpināšu nostiprināt Latvijas kā valsts ar efektīvu naudas atmazgāšanas apkarošanas un novēršanas sistēmu statusu. Valdība turpinās rūpēties, lai ārvalstu investoriem un ārvalstu kredītiestādēm tiktu sūtīts pārliecinošs signāls par mūsu finanšu sistēmas drošību, kas veicinās Latvijas kredītreitingu, būtiski samazinās banku pakalpojumu izmaksas un veicinās ārvalstu investīcijas.

Evika Siliņa

Ministru prezidente

Izdevumā izmantoto terminu un abreviatūru skaidrojums

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

EEZ – Eiropas Ekonomikas zona

ES – Eiropas Savienība

FATF – Financial Action Task Force
Finanšu darījumu darba grupa

FID – Finanšu izlūkošanas dienests

FNA – Finanšu nozares asociācija

ĢP – Ģenerālprokuratūra

IT – Informācijas tehnoloģijas

KNAB – Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

MONEYVAL – Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komiteja

NIL – Noziedzīgi iegūti līdzekļi

NILL – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija

NILLTPF – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšana

NILLTPFNL – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums

NRA – Nacionālais riska novērtējums

OSINT – Open-Source Intelligence
Atklāto datu analīze

UR – Uzņēmumu reģistrs

VID – Valsts ieņēmumu dienests

VP – Valsts policija

Infografika

FID 2024. gada **darbības pārskats**

Kopsavilkums

2024. gada prioritātes

- sankciju izpildes funkcijas centralizēšana
- MONEYVAL 6. kārtas novērtējums

Gada laikā FID saņēma

- **5501** NILLTPFNL subjektu ziņojumu
- **95 518 sliekšņa deklarācijas**
- **451 ziņojumu** par aizdomīgiem darījumiem ar aizdomām par sankciju apiešanu

Par 42%

pieaudzis aizdomīgu darījumu ziņojumu skaits no nefinanšu sektora

Vidēji 85 000

mājaslapas *sankcijas.fid.gov.lv* apmeklējumi mēnesī

Starptautiskā sadarbība

Lietuva –

nozīmīgākā sadarbības valsts (pēc nosūtīto pieprasījumu skaita)

6 779 267 eiro

iesaldēti ārvalstīs pēc FID lūguma

9,54 no 10 ballēm –

FID starptautiskās sadarbības novērtējums

Ārvalstu finanšu izlūkošanas vienības visbiežāk pieprasījušas datus saistībā ar

- **Noziedzīgiem nodarījumiem nodokļu jomā**
- **Krāpšanu**
- **Piesavināšanos**
- **Sankciju pārkāpumiem**

MONEYVAL 6. kārtas novērtējums

Latvija –
pirmā valsts, kuras novērtēšana tika uzsākta jaunajā kārtā

2025. gada 10.-13. jūnijā
Kopējā FATF/MONEYVAL plenārsēdē tiks pieņemts Latvijas novērtējuma ziņojums

2025. gada 4. ceturksnī
tiks publicēts Latvijas novērtējuma ziņojums

FID loma sankciju jomā

2024. gada 1. aprīlī FID kļuva par kompetento institūciju starptautisko un nacionālo sankciju izpildes jautājumos.

Ieguvumi

- **Viens pieturas punkts** gan privātā, gan publiskā sektora pārstāvjiem
- **Tiesiskā noteiktība un vienota pieeja** sankciju izpildei
- **Sinerģija starp** sankciju izpildes un sankciju apiešanas novēršanas **funkcijām**
- **Visaptveroša informācija** – FID saņem datus no visām iesaistītajām pusēm

148
sankciju subjekti

64 miljoni eiro
finanšu iestādēs iesaldētie līdzekļi

2025. gada prioritātes

- **Sekmīgi noslēgt** MONEYVAL 6. kārtas novērtēšanu
- **Uzsākt NRA izstrādi** par 2023. - 2025. gadu
- **Attīstīt jaunāko tehnoloģiju** izmantošanu FID darbā

> **Mūsu mērķis būt par pasaules līmeņa iestādi, kas sargā Latviju un tās iedzīvotājus no finanšu noziegumiem, ir nemainīgs. FID turpinās pirms vairākiem gadiem noteikto stratēģisko kursu un nodrošinās, ka veiktās izmaiņas ir ilgtspējīgas un efektīvas.**
>
> Toms Platacis, FID priekšnieks

Intervija

Cik efektīvi strādājusi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļa?

Intervija ar vienu no nodaļas izveidotājiem, tagad Satversmes tiesas tiesnesi, Juri Jurisu.

Kopš 2024. gada novembra Juris Juriss ir Satversmes tiesas tiesnesis. Vairāk nekā 25 gadus viņš strādāja prokuratūrā, specializējoties finanšu un ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā – no tiem vairāk nekā 15 gadus šajā jomā strādāja ģenerālprokuratūrā.

2020. gadā J. Juriss piedalījās Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas izveidē – tā ir struktūrvienība, kas koordinē NILL novēršanu un apkarošanu Latvijā.

Mūsu saruna bija par šīs nodaļas izveidi un paveikto, jaunākajiem izaicinājumiem NILL jomā un gaidāmo MONEYVAL novērtējumu, kas tiks publicēts 2025. gada beigās.

Juris Juriss

Satversmes tiesas tiesnesis

**Šī intervija ir rediģēta lasāmības uzlabošanai.*

Izskaidrojiet, lūdzu, detalizētāk – kas ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļa un kāpēc tāda tika izveidota?

Ideja par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļu (turpmāk tekstā – Nodaļa) radās 2020. gadā, amatā stājoties jaunajam ģenerālprokuroram Jurim Stukānam.

Tolaik tika apzināta nepieciešamība izvērtēt prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu paveikto NILL apkarošanā. Iepriekšējā periodā finanšu sektorā, īpaši kredītiestādēs, nebija pietiekami īstenota uz riskiem balstīta pieeja, konkrēti attiecībā uz nerezidentu biznesu apkalpošanu.

Tas arī bija laiks, kad saasinājās ģeopolitiskā situācija. Starptautiskā tiesiskā sadarbība kļuva arvien sarežģītāka, īpaši attiecībās ar bijušajām postpadomju valstīm, kuru sniegto informāciju bieži nevarēja pilnvērtīgi izmantot NILL lietu izmeklēšanā, kriminālvajāšanā vai konfiskācijā, tostarp konfiskācijā bez notiesājoša sprieduma.

Ņemot vērā jaunos izaicinājumus, tostarp jauno tehnoloģiju arvien plašāku izmantošanu naudas atmazgāšanā, radās nepieciešamība meklēt efektīvākus līdzekļus nelikumīgi iegūtu līdzekļu izsekošanai, arestēšanai un konfiskācijai.

Nodaļa darbu uzsāka 2021. gada 1. janvārī, īpašu uzmanību pievēršot efektīvai NILL apkarošanai un mantas konfiskācijai, tostarp bez notiesājoša sprieduma. To var raksturot kā būtisku soli, lai pietiekami īsā laikā un efektīvi uzlabotu Latvijas cīņu pret NILL un atjaunotu starptautisko uzticību valsts tiesiskajai sistēmai.

> **Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas izveidi var raksturot kā būtisku soli, lai pietiekami īsā laikā un efektīvi uzlabotu Latvijas cīņu pret NILL un atjaunotu starptautisko uzticību valsts tiesiskajai sistēmai.**

Kādas ir šīs Nodaļas funkcijas?

Nodaļas galvenās funkcijas ietver vairākas nozīmīgas darbības, kas saistītas ar NILL apkarošanu. Centīšos tās visas uzskaitīt:

- **Amatā augstāka prokurora funkciju īstenošana** – šī funkcija nosaka nepieciešamību izvērtēt un pārliecināties par kriminālprocesā sniegtās atbildes uz sūdzību un pieņemto lēmumu likumību un pamatotību.
- **Izmeklēšanas un kriminālprocesu efektivizēšana** – Nodaļas prokurori palīdz konkrētos izmeklēšanas procesos, sniedzot metodoloģisko atbalstu, kā arī piedalās nepieciešamo procesuālo dokumentu izstrādē. Tādējādi tiek veicināta izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un tiesvedības procesu virzība.
- **Sadarbības nodrošināšana starp dažādām institūcijām** – izmeklēšanas iestādēm, prokuratūras struktūrvienībām un operatīvās darbības subjektiem –, lai koordinētu NILL lietu izmeklēšanu.
- **Atzinumu sniegšana par kriminālprocesa izbeigšanas pamatotību** – Nodaļa sniedz atzinumus par to, vai izmeklēšanas procesā ir veiktas visas nepieciešamās darbības. Ja lietas izbeigšana nav pamatota, tas var ietekmēt personas tiesības uz kompensāciju.
- **Dalība starptautiskās sadarbības grupās un komisijās**, kā arī sadarbības nodrošināšana ar starptautiskām organizācijām, piemēram, MONEYVAL. Sadarbojoties ar FID, un, piemēram, iesaistoties banku sektora pārstāvjiem, Nodaļa sniedz arī savu ekspertīzi naudas atmazgāšanas novēršanas un apkarošanas metodoloģijas un ieteikumu izstrādē.
- **Tiesību aktu un dažādu metodisko materiālu izstrāde** saistībā ar NILL novēršanu un apkarošanu.
- **Apmācību programmu izstrāde un īstenošana** – gan Latvijā, gan ārpus tās –, lai veicinātu tiesību sargājošo institūciju pārstāvju izpratni par aktuālajiem NILL novēršanas un apkarošanas jautājumiem, vienlaikus veicinot sadarbību ar Latvijas un ārvalstu tiesībaizsardzības iestādēm.
- **Noziedzīgi iegūtu līdzekļu atguves koordinēšana** sadarbībā ar Valsts policijas specializēto struktūrvienību – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu atguves dienestu. Šīs funkcijas mērķis ir palīdzēt izstrādāt nepieciešamo metodisko materiālu NIL efektīvai atguvei, kā arī sniegt atbalstu izmeklētājiem un prokuroriem šajā jomā.

Cik liela komanda bija nepieciešama, lai varētu pildīt visas šīs funkcijas?

Jau dibinot Nodaļu, bija skaidrs, ka trīs prokurori un virsprokurors nespēs efektīvi īstenot visas minētās funkcijas. Tajā pašā laikā palielināt prokuroru skaitu ĢP nebija lietderīgi – tas nozīmētu, ka resursi (piem., cilvēkresursi un budžets) tiktu novirzīti Nodaļai, samazinot kapacitāti citos prokuratūras līmeņos.

Rezultātā tika izveidots šāds mehānisms: katrā apgabala līmeņa prokuratūrā bija koordinējošie prokurori, kas strādāja ciešā sadarbībā ar rajona prokuroriem un risināja operatīvos ikdienas uzdevumus, nepieciešamības gadījumā piesaistot Nodaļas palīdzību.

Šāds modelis nodrošināja arī ciešāku saikni starp Nodaļā atbildīgajiem prokuroriem un prokuratūras struktūrvienībām reģionos, ļaujot nodrošināt prokuratūras stratēģisko mērķu sasniegšanu, vienlaicīgi saglabājot saikni ar ikdienas praktisko darbu.

Kādi bija svarīgākie jautājumi Nodaļas dienaskārtībā?

Uzsākot darbu, Nodaļas svarīgākie jautājumi bija saistīti ar izmeklēšanas un kriminālvajāšanas efektivitātes uzlabošanu, īpaši lietās, kurās tika izmeklēta vai nodrošināta kriminālvajāšana par autonomu (stand alone – eng.) legalizēšanu. Būtiski bija kāpināt ne tikai kopējo lietu skaita pieaugumu, bet arī nodrošināt augstāku lietu kvalitāti.

Bija nepieciešams uzlabot izpratni par to, kā efektīvāk veikt pierādījumu vākšanu, to nostiprināšanu un izvērtēšanu, lai tiesa tos atzītu kā attiecināmus, pieļaujamus, ticamus un pietiekamus. Tika arī izstrādātas vadlīnijas par pierādījumu standartiem un kritērijiem, kas jāņem vērā, izskatot lietas tiesā, kā arī vadlīnijas par soda veida un apmēra noteikšanu naudas atmazgāšanas lietās.

Otrs jautājums bija saistīts ar konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma. Tas bija īpaši aktuāli gadījumos, kad tiek veikti darījumi ar nerezidentiem, izmantojot Latvijas bankas. Šeit uzmanība tika vērsta uz to, kā efektīvāk atrisināt šādas lietas un, tostarp izmantojot netiešos pierādījumus.

Trešais būtiskais aspekts bija saistīts ar juridisko personu atbildību. Bieži tika konstatēti gadījumi, kad juridiskās personas, kuras iesaistījās noziedzīgajās darbībās tika likvidētas vēl pirms kriminālprocesa uzsākšanas. Tas apgrūtināja piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajām personām konkrētajā kriminālprocesā. Tāpēc bija nepieciešams uzlabot mehānismus, kas ļautu šādos gadījumos saukt pie atbildības.

Reģionu un Nodaļas sadarbības rezultāti 2022. un 2023. gadā

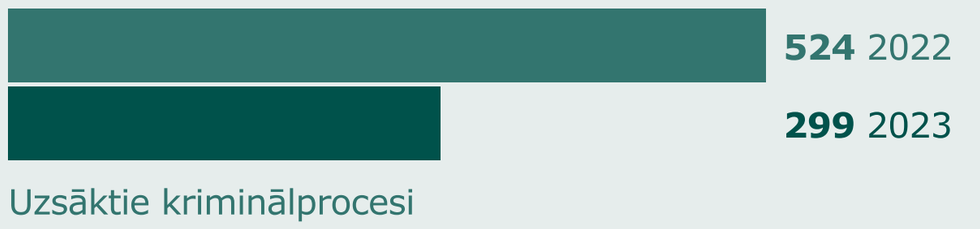

> **Uzsākot darbu, Nodaļas svarīgākie jautājumi bija saistīti ar izmeklēšanas un kriminālvajāšanas efektivitātes uzlabošanu, īpaši lietās, kurās tika izmeklēta vai nodrošināta kriminālvajāšana par autonomu legalizēšanu.**

Kādi bija – un ir – lielākie izaicinājumi Nodaļas darbā?

NILL novēršana un apkarošana ir ļoti dinamiska joma – tajā pastāvīgi rodas jauni izaicinājumi. Viens no tiem ir noziedzīgo darbību pielāgošana jaunajiem apstākļiem un mēģinājumi izvairīties no kriminālatbildības. Respektīvi, noziedzība cenšas atrast jaunus veidus, kā slēpt un maskēt līdzekļu izcelsmi. Tas tiek darīts, piemēram, izmantojot jaunās tehnoloģijas, kas palīdz attālināties no tradicionālās finanšu uzraudzības sistēmas.

> **Jo efektīvāk valsts cīnās pret [naudas atmazgāšanu], jo aktīvāk noziedznieki meklē iespējas izkļūt no uzraudzības sistēmas, piemēram, izmantojot kriptovalūtas un citus norēķinu veidus.**

Jo efektīvāk valsts cīnās pret šīm darbībām, jo aktīvāk noziedznieki meklē iespējas izkļūt no uzraudzības sistēmas, piemēram, izmantojot kriptovalūtas un citus norēķinu veidus. Šī tendence joprojām ir aktuāla, ar augšup ejošu dinamiku.

Otrs izaicinājums ir ģeopolitiskā situācija, kurā tika sagrauti ierastie starptautiskās sadarbības kanāli. Krievijas iebrukums Ukrainā ir radījis nopietnas problēmas – pirmkārt, okupētajās teritorijās nav iespējams veikt likumīgas izmeklēšanas darbības. Otrkārt, sadarbība ar Krieviju un Baltkrieviju bija sarežģīta, jo bija grūti paļauties uz saņemto informāciju no šīm valstīm, šobrīd tā faktiski ir pārtraukta. Šie izaicinājumi ietekmē ne tikai Latviju, bet arī Eiropu kopumā. Tāpēc ir būtiski meklēt risinājumus, lai aizsargātu valsts un starptautisko sadarbību no finanšu noziegumu draudiem, tostarp nepieļaut sankciju apiešanu un labumu gūšanu no darījumiem ar aizliegtajām precēm.

Latvija, reaģējot uz šiem izaicinājumiem, arvien plašāk finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanā izmanto netiešo pierādījumu metodi. Šī metode ir īpaši efektīva, lai no finanšu aprites izņemtu noziedzīgos līdzekļus un tos konfiscētu, tostarp arī konfiskācijas procesā bez notiesājoša sprieduma. Šajā ziņā esam veikuši atzinīgu darbu.

> **Latvijā arvien plašāk finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanā izmanto netiešo pierādījumu metodi. [..] Šajā ziņā esam veikuši atzinīgu darbu.**

Tagad parunājam par sasniegumiem – ar ko Nodaļa var lepoties?

Manuprāt, sasniegumus vislabāk ir vērtēt no malas. Bet tas, ko vēlos uzsvērt: mēs varam skaidri redzēt statistikas pieaugumu Nodaļas galvenajos darbības virzienos, kas liecina par tās efektivitāti.

> **Mēs varam skaidri redzēt statistikas pieaugumu Nodaļas galvenajos darbības virzienos, kas liecina par tās efektivitāti.**

Pirmkārt, mēs redzam kriminālvajāšanas efektivitātes un lietu nodošanu tiesai pieaugumu, tostarp arī autonomās legalizēšanas gadījumos. Iepriekš Latvijai bija izdevies panākt tikai vienā gadījumā notiesājošu spriedumu par autonomu NILL.

NILL kriminālprocesi Latvijā 2024. gadā

Kriminālvajāšanai saņemtie kriminālprocesi (2024)

64 ar predikatīvo noziedzīgo nodarījumu*	**60** autonoma NILL

Tiesai nodoti kriminālprocesi

97 2022	**91** 2023	**107** 2024

Bez tiesas procesa pabeigti kriminālprocesi

3 2022	**9** 2023	**2** 2024

*Tādu, kas rada nelikumīgus ienākumus., piemēram, krāpšana, izvairīšanās no nodokļiem utml.

Otrkārt, mēs redzam progresu konfiskācijas mehānisma īstenošanā, jo īpaši konfiskācijā bez notiesājoša sprieduma. Šobrīd mums ir plaša tiesu prakse un konfiskācijas mehānisms darbojas efektīvi.

Konfiskācija bez notiesājoša sprieduma, no 2022. līdz 2024. gadam

162 procesi 2022	**172** procesi 2023	**183** procesi 2024

Kopumā Nodaļas galvenais fokuss ir bijis uz divām lietām: NILL novēršanu un apkarošanu un uz konfiskācijas efektivizāciju. Statistika liecina, ka abi šie virzieni ir bijuši sekmīgi.

Šie divi aspekti bija iekļauti arī MONEYVAL rekomendācijās 2018. gadā.

Jā, MONEYVAL 2018. gadā izteica virkni rekomendāciju, kas attiecas uz NILL izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un uz konfiskāciju.

Šo rekomendāciju ieviešana bija viens no mūsu mērķiem – bet ne pašmērķis. Sākot darbu pie šo jautājumu sakārtošanas, mēs vēl nezinājām, ka mūsu valsts tiks vērtēta šajos aspektos jau 2025. gadā. Šie divi virzieni bija loģiski izrietējuši no iepriekšējiem aizrādījumiem un pieredzes.

Piemēram, iepriekš bija maz gadījumu par NILL, vēl mazāk – par autonomo NILL. Arī konfiskācijas bez notiesājoša sprieduma nebija pietiekami izplatīta, lai risinātu tobrīd aktuālo situāciju. Ieviešot minētās rekomendācijas, mērķis bija risināt šos jautājumus.

Kādas reformas tika veiktas, lai ieviestu šīs MONEYVAL rekomendācijas, un vai tas uzlabos mūsu vērtējumu?

Galvenā uzmanība tika pievērsta diviem pamatdarbības virzieniem. Pirmais saistīts ar NILL lietu izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un iztiesāšanas efektivitātes uzlabošanu, tostarp autonomās legalizēšanas gadījumos. Otrs attiecas uz noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācijas mehānisma pilnveidošanu, tostarp lietās, kurās manta konfiscējama bez notiesājoša sprieduma.

Mūsu statistikas dati ir ievērojami uzlabojušies, bet, protams, vēl jāgaida MONEYVAL novērtējums, lai saprastu, kā šo darbu novērtēs ārvalstu eksperti.

Jāņem vērā viena būtiska lieta – mēs varam samazināt iespējas iekšzemē gūt noziedzīgi iegūtus līdzekļus, bet noziedzība ar to nesamierināsies. Tiek meklēti jauni veidi kā zināšanas NILL jomā izmantot ārpus Latvijas, kā

“

Mūsu statistikas dati ir ievērojami uzlabojušies, bet, protams, vēl jāgaida MONEYVAL novērtējums, lai saprastu, kā šo darbu novērtēs ārvalstu eksperti.

arī plašāk izmant jaunās tehnoloģijas. Tāpat mēģinās iegūt priekšrocības no šā brīža ģeopolitiskās situācijas. Tāpēc starptautiskās sadarbības nozīme pieaugs.

Tad jau redzēsim, kā MONEYVAL mūs novērtēs. Bet ir svarīgi saprast, ka ne visi aktuālie jautājumi, kas ir īpaši saasināti noteiktos reģionos, vienmēr tiek risināti vienādi visā Eiropas Savienībā. Ne visos reģionos ir tāda pati pieredze, politiskā situācija un ārējās ietekmes. Mēs, būdami tuvāk šī brīža ģeopolitiskajiem procesiem, aktīvāk izjūtam nepieciešamību meklēt efektīvākus līdzekļus un instrumentus NILL novēršanai nekā citas valstis, kuras šos procesus neizjūt tik intensīvi.

“

Mēs, būdami tuvāk šī brīža ģeopolitiskajiem procesiem, aktīvāk izjūtam nepieciešamību meklēt efektīvākus līdzekļus un instrumentus NILL novēršanai nekā citas valstis, kuras šos procesus neizjūt tik intensīvi.

Infografika

Samazinās neoficiālu risinājumu izmantošana dažādu jautājumu kārtošanai

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (KNAB) jaunākās sabiedriskās domas aptaujas dati liecina, ka iedzīvotāji un uzņēmēji arvien retāk izmanto neoficiālus risinājumus dažādu jautājumu kārtošanai.

17% aptaujāto

pēdējo divu gadu laikā izmantojuši neoficiālus risinājumus

ZEMĀKAIS RĀDĪTĀJS KOPŠ 2021. GADA

7% uzņēmēju

atzinuši, ka pēdējo divu gadu laikā bijusi nepieciešamība izmantot neoficiālus risinājumus

BŪTISKS SAMAZINĀJUMS SALĪDZINĀJUMĀ AR IEPRIEKŠĒJO GADU

Iedzīvotāji neoficiālus risinājumus visbiežāk izmantojuši

- **veselības aprūpes saņemšanā**
- **jautājumu kārtošanā tiesā**
- **darbā iekārtošanai valsts vai pašvaldību iestādēs**

Uzņēmēju neoficiāli risinājumi visbiežāk izmantoti

- **kārtojot ar būvniecību saistītus jautājumus**

Visplašāk izmantotais neoficiālais risinājums gan iedzīvotāju, gan uzņēmēju vidū

- **personīgie sakari, piemēram, draugi un paziņas**

Kas ir nepieciešams, lai mazinātu korupciju?

Iedzīvotāji uzskata

- **lielāka informācijas atklātība attiecībā uz tām personām, kuras ietekmē lēmumu pieņemšanu**
- **stingrāka iepirkumu kontrole**

Uzņēmēji uzskata

- **barga un reāla sodu piemērošana pārkāpējiem**
- **lielākas atklātības un caurspīdības nodrošināšana**

Aptauju dati norāda uz pieaugošu iedzīvotāju gatavību ziņot par korupciju

63%
iedzīvotāju ir gatavi ziņot par korupciju

46%
no tiem būtu gatavi to darīt anonīmā veidā

44%
par korupciju ziņotu tieši KNAB

10%
pieaugums sabiedrībā, kas ziņotu tieši KNAB (kopš 2021)

Secinājumi

- **anonīmās ziņošanas tendence katru gadu pieaug**
- **samazinās to iedzīvotāju skaits, kas par korupciju neziņotu vispār**
- **pieaug iedzīvotāju uzticība KNAB**

Sabiedriskās domas aptaujā piedalījās 1001 iedzīvotājs vecumā no 18 gadiem un 402 uzņēmumi, kas saimniecisko darbību veic Latvijā. Aptauju KNAB uzdevumā veica tirgus un sociālo pētījumu centrs "Latvijas Fakti" no 2024. gada 22. novembra līdz 2025. gada 10. janvārim.

Viedoklis

Efektīva riska analīze nodrošina labus muitas kontroles rezultātus sankciju jomā

Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora vietnieks muitas jomā, Muitas pārvaldes direktors, ģenerālis Raimonds Zukuls.

Raimonds Zukuls

Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora vietnieks muitas jomā, Muitas pārvaldes direktors, ģenerālis

Šodien daudz vairāk nekā iepriekš pasaules politiskie un ekonomiskie procesi ietekmē prioritātes to institūciju un dienestu darbā, kuri īsteno valsts iekšējās un ārējās drošības un tirgus aizsardzības funkcijas. Eiropas Savienības (ES) ārējās robežas aizsardzībā nozīmīga loma ir muitas dienestam, kas nodrošina preču pārvietošanas uzraudzību un kontroli. Ņemot vērā Latvijas ģeogrāfisko stāvokli un transporta infrastruktūru, **muitai ir liela atbildība un liels darba apjoms preču plūsmu kontrolē no ES** uz valstīm austrumu virzienā un otrādi.

Mainoties ģeopolitiskajai situācijai, ir mainījušās arī muitas dienesta prioritātes, ņemot vērā to, ka savu darbu veicam uz robežas ar Krieviju un Baltkrieviju. Pirms trīsarpus gadiem muitas darbība galvenokārt bija vērsta uz to, lai veicinātu starptautisko tirdzniecību, nodrošinot pēc iespējas ātrāku muitošanas procesu, aizsargātu Latvijas un ES finanšu intereses, novērstu kontrabandu.

Šobrīd īpaši nozīmīga ir sabiedrības drošības un drošuma nodrošināšana, līdz ar to daudz vairāk resursu jāvelta risku izvērtēšanai un stingrāku muitas kontroles pasākumu īstenošanai.

Pastiprinātās kontroles prasa papildu laiku un plašāku citu kompetento institūciju iesaisti un sadarbības intensitāti.

Muitai ir jāapstrādā liela preču plūsma, tāpēc gan ES, gan nacionālajā līmenī **nepārtraukti tiek pilnveidota automatizētā riska analīze**. Mēs elektroniski saņemam datus par katru kravu ar precēm, kurām paredzēts piemērot muitas procedūru, un riska analīzes sistēmas ļauj ātri noteikt, kādi kontroles pasākumi veicami konkrētajā gadījumā. Padziļinātu dokumentāro un fizisko muitas kontroli veic muitas amatpersonas, kuru profesionālā pieredze, zināšanas un prasmes izmantot atbilstošus tehniskos rīkus ir neaizstājamas krāpšanas atklāšanas un pārkāpumu novēršanas jomā.

Lielāko daļu kontroles pasākumu Latvijas muita iepriekšējos trīs gados ir veikusi, lai novērstu pret Krieviju un Baltkrieviju noteikto ES sankciju pārkāpumus un nepieļautu sankciju apiešanu.

Kontroles pasākumu rezultātā Latvijas muita ir liegusi pārvietot pāri ES ārējai robežai vairāk nekā 8500 kravas ar sankcijām pakļautām precēm. Tajā skaitā pērn muita liedza piemērot muitas procedūras 3147 kravām, tostarp 89% gadījumu apturot kravu izvešanu no ES, bet 11% gadījumu – ievešanu ES.

Kā redzam, vairums pārkāpumu ir saistīti ar preču izvešanu. Tas ļauj secināt, ka sankcijas ir efektīvas, Krievijai ir grūtības iegūt sev nepieciešamās preces un tā mēģina preces ievest gan tiešā, gan netiešā veidā, izmantojot arī trešās valstis.

Analizējot datus par eksporta kravām, kuru izvešana pagājušajā gadā tika noraidīta, secinām, ka gandrīz trīs ceturtdaļām no tām eksporta procedūra tika uzsākta nevis Latvijā, bet gan citā ES dalībvalstī. Šis fakts apliecina, cik lielā mērā **strādājam visas ES labā, nodrošinot efektīvu kontroli uz ārējās robežas.** Muitas dienesta kontroles stratēģija, resursu pārdale un darbinieku motivācija ir nodrošinājusi efektīvu sankciju pārkāpumu identificēšanu un novēršanu.

Viens no būtiskiem mehānismiem, ko paredz sankciju regulējums, lai nepieļautu sankciju apiešanu, ir aizliegums pārvietot tranzītā caur Krievijas teritoriju tādas no ES eksportētas preces un tehnoloģijas, kuras varētu veicināt Krievijas militārās un tehnoloģiskās jaudas palielināšanu. Tāpat nozīmīgs solis sankciju apiešanas novēršanā bija pagājušā gadā veiktie grozījumi ES tiesību aktos, ievērojami salāgojot pret Krieviju un Baltkrieviju noteiktās sankcijas. Tas būtiski samazina Krievijai noteikto sankciju apiešanas riskus.

Kopš sankciju ieviešanas vērojama tendence: līdzko stājas spēkā jauni ierobežojumi Krievijai, mainās attiecīgo preču plūsmas uz tās kaimiņvalstīm.

Ņemot to vērā, Baltijas valstu muitas dienesti pagājušā gada sākumā vienojās par papildu mehānismiem, ar kuriem mazināt Krievijai noteikto sankciju apiešanas riskus. Vienoto pieeju pastiprinātas kontroles veikšanā un informācijas apmaiņā pēc tam apstiprināja arī Somijas, Polijas un Horvātijas muitas administrācijas.

Cīņa pret sankciju apiešanu joprojām ir liels izaicinājums. 2023. gadā bija vērojams straujš preču eksporta pieaugums uz Centrālāzijas valstīm; pagājušajā gadā tas mazinājās. No vienas puses, kāpumu izraisīja pārorientēšanās uz jauniem tirgiem, un muitas uzdevums ir sekmēt un atbalstīt legālas starptautiskās tirdzniecības attīstību. Tomēr pieaugums saistīts arī ar sankciju apiešanu, daļu preču nogādājot nevis uz galamērķa valsti, bet uz Krieviju. Šajā situācijā muitas dienesti uz ES ārējās robežas turpina veikt pastiprinātu kontroli un risku mazinošus pasākumus, tostarp saistībā ar preces gala saņēmēju trešajā valstī.

Latvijas muita ir paplašinājusi sadarbību ar Centrālāzijas valstu muitas administrācijām, kas palīdz iegūt muitai nepieciešamās ziņas un tādējādi cīnīties pret pārkāpumiem.

Analizējot tendences, redzam, ka pārkāpumi visbiežāk ir saistīti ar nepatiesas informācijas par galamērķa valsti vai izcelsmes valsti norādīšanu, neatbilstošu ES Kombinētās nomenklatūras preču kodu izmantošanu, ekonomiski nepamatota maršruta izvēli. Regulāri konstatēti arī mēģinājumi izvest uz Krieviju un Baltkrieviju skaidru naudu ES dalībvalstu valūtu banknotēs (piemēram, eiro). Kopš spēkā stājies šis ierobežojums, muitas kontroles rezultātā **apturēta skaidras naudas izvešana 18,9 miljonu eiro apmērā.**

Konstatējot pārkāpumu, muitas amatpersonas aptur preču tālāku pārvietošanu, kā arī izvērtē konkrēto gadījumu, lai noteiktu, vai nav saskatāmas noziedzīgā nodarījuma pazīmes, kas paredz lietas apstākļu izmeklēšanu kriminālprocesa ietvaros.

Normatīvais regulējums Latvijā paredz kriminālatbildību par starptautisko un nacionālo sankciju pārkāpšanu. Līdz ar to, Valsts ieņēmumu dienesta (VID) Muitas pārvalde lietas materiālus nodod Nodokļu un muitas policijas pārvaldei lēmuma pieņemšanai par kriminālprocesa uzsākšanu.

Par muitas amatpersonu atklātajiem sankciju pārkāpumiem no 2022. gada līdz 2024. gada beigām kopā uzsākti 392 kriminālprocesi.

Noziedzīgo nodarījumu izmeklēšana ir sarežģīta, un paiet samērā ilgs laiks, kamēr lieta nonāk tiesā un tiek piespriests sods.

Personas saukšanu pie atbildības īsākos termiņos, patērējot mazāk valsts resursu, būs iespējama, kad stāsies spēkā grozījumi vairākos tiesību aktos, kas cita starpā paredz, ka par atsevišķiem sankciju pārkāpumiem persona būtu saucama pie administratīvās atbildības. VID Muitas pārvaldes ieskatā šīs izmaiņas ne tikai ļaus panākt vainīgo personu sodīšanu, bet vienlaikus tās preventīvi veicinās sankciju ievērošanu. Sankcijām pakļauto preču konfiskācija administratīvā pārkāpuma procesā būtu papildu līdzeklis, kas veicinātu personas atturēties no sankciju pārkāpumu izdarīšanas.

Efektīva sankciju ieviešana, tām aizvien paplašinoties, ir atkarīga no sadarbības ar citām institūcijām Latvijā un visā Eiropā. Augstu vērtējam sadarbību un atbalstu, ko saņemam no Ārlietu ministrijas un Finanšu izlūkošanas dienesta jautājumos par sankciju piemērošanu.

Kā minēju, mēs īstenojam risku analīzē balstītu kontroli un fokusējamies uz tādu sūtījumu un kravu kontroli, kuru pārvietošana pāri robežai ir saistīta ar augstākajiem riskiem. Tomēr tas nenozīmē, ka no kontroles sistēmas kāda joma būtu izslēgta.

Nepārtraukti turpinām novērst cigarešu, alkohola, naftas produktu, narkotisko un psihotropo vielu un citu preču kontrabandu, skaidras naudas nelikumīgu pārvietošanu, viltotu preču ievešanu un citus pārkāpumus un noziedzīgus nodarījumus.

Iepriekšējos trīs gados muita kopā konstatēja vairāk nekā 47 miljonus kontrabandas cigarešu, gandrīz 20 tūkstošus litru degvielas, nedeklarētu skaidru naudu aptuveni 4,48 miljonu eiro apmērā. Nedeklarētās skaidras naudas apmērs ar katru gadu samazinās, un tas ir visu iesaistīto institūciju sekmīgas sadarbības rezultāts.

Noziedzīgi iegūtas naudas pārvietošana, tajā skaita uz un no trešajām valstīm, ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmas neatņemama sastāvdaļa. Ņemot vērā riskus, muita nepārtraukti turpina pilnveidot kontroles metodes un modernizēt tehnoloģiskos risinājumus, kas ļauj kontrolēt preču plūsmu pāri ārējai robežai.

Muitā ir paveikts liels darbs arī fiskālo risku analīzes attīstīšanā. Lai atvieglotu un paātrinātu darbu godīgiem uzņēmējiem, esam nodrošinājuši preču muitošanas procesu automatizāciju. Ja risku analīzes rezultātā riski netiek konstatēti un muitas deklarācija nav novirzīta kontrolei, deklarācija tiek noformēta automatizēti.

2024. gadā automatizēti tika apstrādāti aptuveni 64% importa muitas deklarāciju preču laišanai brīvā apgrozībā un 87% eksporta deklarāciju.

Iepriekšējo gadu laikā muitas darbu ietekmēja nopietnas pārmaiņas, ko izraisīja Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES, e-komercijas straujā attīstība, Covid-19 pandēmija, nesalīdzināmi lielākus izaicinājumus radīja Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā. Tomēr Latvijas muita ir spējusi sekmīgi pielāgoties ārējo apstākļu ietekmētām izmaiņām. Vienlaikus aktīvi turpinām iniciatīvas un projektus, kas veicina darbības efektivitāti un dienesta attīstību, administratīvā sloga mazināšanu un pakalpojumu pilnveidi klientiem.

Latvijas vadībā turpinās cīņu pret starptautisko organizēto noziedzību

Valsts policijas priekšnieks Armands Ruks un Eiropola direktore Katrīna De Bolle

Pēc veiksmīgi noslēgtā projekta FIDR, kura mērķis bija cīņa pret organizēto noziedzību, Valsts policija (VP) ir uzsākusi tā turpinājumu ar vēl ambiciozākiem mērķiem – "FIDR Advanced". Jaunais projekts februārī tika oficiāli atklāts starptautiskā konferencē Eiropolā, Hāgā.

Projekta FIDR* mērķis bija stiprināt Eiropas valstu iespējas cīņai ar organizēto noziedzību – narkotiku kontrabandu un NILL. Projekta laikā ieviestas inovatīvas metodes un tehniskie risinājumi, lai efektīvi cīnītos ar organizētajām noziedzīgajām grupām.

FIDR rezultāti no 2021. līdz 2024. gadam

50+
pārrobežu operācijas

20+
starptautiskas izmeklēšanas, kurās
- izgaismotas nelegālās naudas plūsmas
- identificēti noziedznieku tīkli

72
aizturētas personas

8.2+
tonnas konfiscētu narkotiku

Projekts "FIDR Advanced"* pieteicis cīņu pret vēl plašāku starptautisku organizēto noziedzību – narkotiku un ieroču kontrabandu, cilvēku tirdzniecību, finanšu noziegumiem un nelegālu kriptovalūtu plūsmām, kā arī krāpniecību.

"FIDR Advanced" tika atklāts konferencē Eiropolā. Savā uzrunā Eiropola direktore Katrīna de Bolle uzsvēra, ka Eiropols pilnībā atbalsta šo projektu un Eiropas tiesībaizsardzības iestāžu centienus nodrošināt transnacionāla rakstura operācijas un apkarot starptautisko organizēto noziedzību.

> **[FIDR projekta] sasniegtie rezultāti skaidri apliecināja, ka tas bija efektīvs un radīja reālu ietekmi cīņā pret sarežģītiem organizētās noziedzības tīkliem. Taču mēs ar to neapstājāmies – [..] esmu pārliecināts, ka ar "FIDR Advanced" mēs varam apkarot organizēto noziedzību ātrāk, gudrāk un efektīvāk. Noziedznieki kļūst arvien attīstītāki, taču mēs neļausim viņiem uzvarēt.**
>
> Valsts policijas priekšnieks Armands Ruks

"FIDR Advanced"

Uzsākts:
2025. gadā

Budžets:
2,3 miljoni eiro

Projekta ilgums:
2 gadi

Finansē:
Eiropas Komisija

Projektu vada:
Latvija

Galvenie partneri:
Lietuva, Igaunija un Eiropols

* Inovatīvu un proaktīvu instrumentu izstrāde un pielietošana, apkarojot narkotiku kontrabandas organizācijas ES dalībvalstīs.
** Inovatīvu un proaktīvu instrumentu pielietošana, apkarojot augsta līmeņa smagās un organizētās noziedzīgās grupas un naudas atmazgāšanas tīklus ES.

FID organizē Finanšu un kibernoziegumu analīzes turnīru 2025

Februārī FID rīkoja Finanšu un kibernoziegumu analīzes turnīru ar mērķi veicināt izpratni par finanšu un kibernoziedzības draudiem, vienlaikus pilnveidojot spēju atklāt šādus noziegumus.

Turnīrs tika rīkos pēc “Capture the Flag” koncepta – sacensībās bija iekļauti dažādi uzdevumi, kuros dalībniekiem individuāli vai komandā bija jāatrod un jāizmanto sistēmas nepilnības, lai iegūtu ’’karogu’’ jeb informāciju.

Uzdevumi aptvēra tādas tēmas kā finanšu analīze, kriptovalūtas, OSINT, sankcijas un kibernoziegumi, un tajos bija iestrādāti dažādi veidi, kā noziedznieki varētu slēpt pēdas vai veikt krāpniecību, izmantojot neordināras informācijas kodēšanas, vai transformēšanas metodes. Šo uzdevumu risināšanā dalībniekiem bija jāizmanto gan analītiskās zināšanas, gan radoša pieeja.

Pasākuma organizators, FID padomnieks IT jautājumos Nauris Pauliņš norādīja, ka turnīrs apliecināja savstarpējās sadarbības un nepārtrauktas zināšanu pilnveidošanas nozīmi, lai efektīvi novērstu finanšu un kibernoziegumu draudus.

> **Neviens no speciālistiem nepārzina visus iespējamos darbības virzienus, bet kopējā sadarbībā pie rezultāta [..] varēja nonākt,**
>
> Pauliņš secināja.

Turnīrā piedalījās speciālisti no VP Kibernoziegumu apkarošanas pārvaldes, VP Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes, KNAB, Iekšējās drošības biroja un FID.

Projekts finansēts Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas «Apvārsnis 2020» ietvaros, saskaņā ar granta līgumu Nr. 101021853

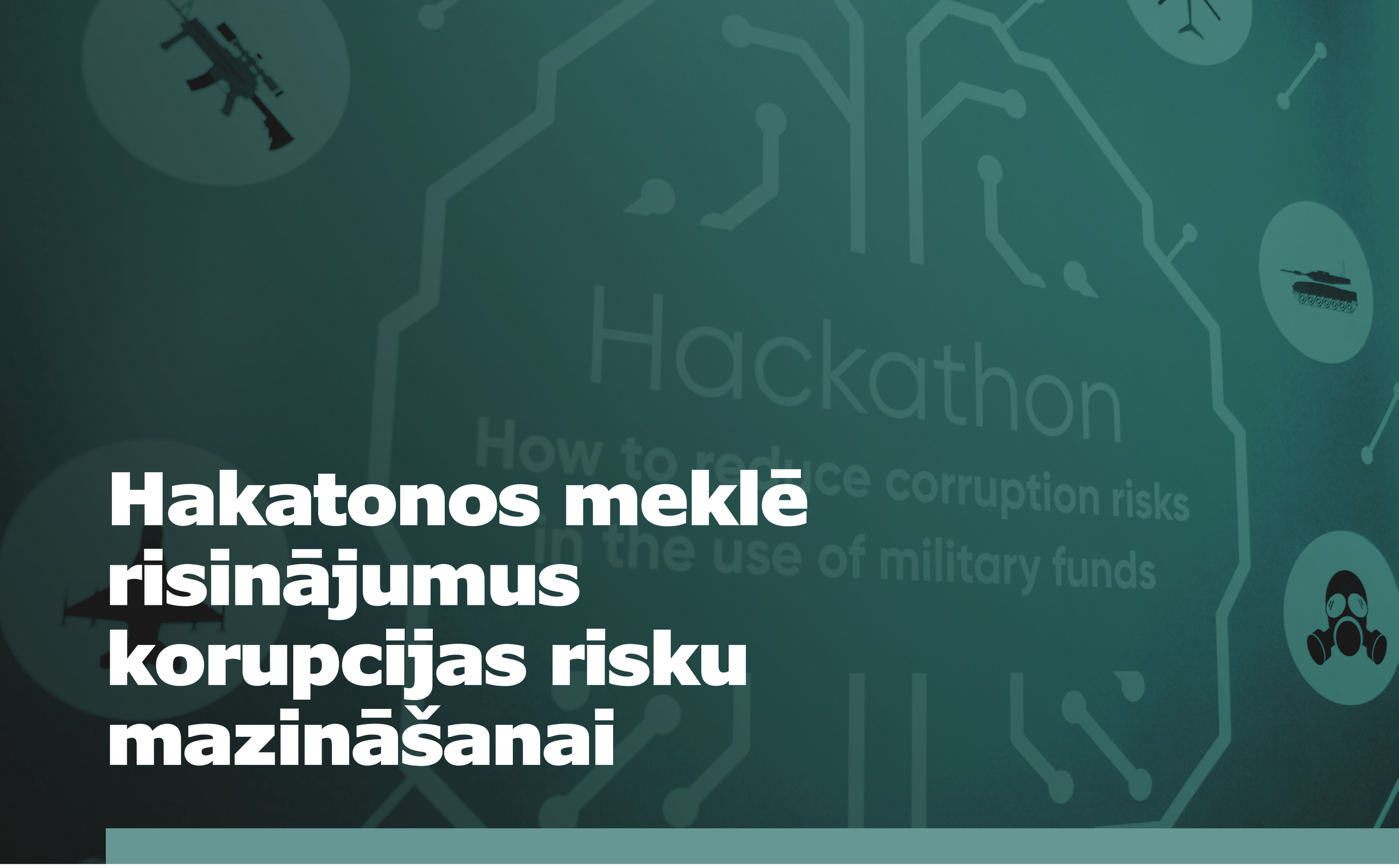

Hakatonos meklē risinājumus korupcijas risku mazināšanai

Februārī un martā KNAB rīkoja hakatonus divās jomās, kas pakļautas augstiem korupcijas riskiem – publiskie iepirkumi un aizsardzība.

Pirmajā hakatonā eksperti meklēja risinājumus, kā mākslīgais intelekts var mazināt korupcijas riskus publiskajos iepirkumos, kurus var ietekmēt gan cilvēka faktors, gan amatpersonu iespējama ietekme uz procedūrām.

Savukārt otrajā tika pētīts, kā mazināt korupcijas riskus aizsardzības nozarei piešķirtā finansējuma izlietošanā. Šī joma ģeopolitiskās situācijas dēļ kļuvusi īpaši svarīga, un valsts aizsardzības spēju stiprināšanai tiek piešķirti ievērojami finanšu resursi.

Darba grupās tika radīti un prezentēti risinājumi, kam varētu būtu pielietojums gan tiesībaizsardzības un jomas uzraugošo iestāžu darbībā, gan sabiedrības līdzdalības nodrošināšanā.

KNAB izvērtēs visus hakatonā izstrādātos ideju prototipus, kā arī to ieviešanas iespējamību un izmantošanu praksē.

Iceland Liechtenstein Norway grants

Hakatoni ir EEZ finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” Divpusējās sadarbības fonda finansēta iniciatīvas. Fonda mērķis ir stiprināt divpusējo sadarbību starp Norvēģiju, Islandi, Lihtenšteinu un EEZ grantu saņēmējvalstīm.

2024. gadā novērsti finanšu krāpšanas mēģinājumi 12 miljonu eiro apmērā

Krāpšanas mērogu pieaugums vērojams visās attīstītajās valstīs, un Latvija nav izņēmums. Finanšu nozares asociācijas (FNA) dati* 2024. gadā uzrāda vairāk nekā 10 000 telefonkrāpšanas un 13 000 investīciju krāpšanas gadījumu. Salīdzinājumā ar 2022. gadu, krāpšanas mērogs audzis vairāk nekā divas reizes.

Pieaugot krāpšanas intensitātei, bankas un citas iestādes aktīvi strādā pie izkrāptās naudas apmēru mazināšanas. Pērn bankām ir izdevies novērst telefonkrāpšanas un investīciju krāpšanas gadījumus vairāk nekā 12 miljonu eiro apmērā. Neskatoties uz banku aktīvo darbu, pašiem apstiprinot maksājumu, 2024. gadā banku klientiem izkrāpti 15,5 miljoni eiro.

2024. gadā novērstie krāpšanas gadījumi

5161	**10,878**	**1,275**
telefonkrāpniecības gadījumi	investīciju krāpniecības gadījumi	cita veida krāpniecības gadījumi
4,8 miljonu eiro apmērā	**5,8 miljonu eiro apmērā**	**1,5 miljonu eiro apmērā**

Ņemot vērā augsto kiberapdraudējumu līmeni valstī, aizvadītajā gadā mobilo sakaru operatori aktīvi iesaistījušies krāpšanas mēģinājumu novēršanā. Bite Latvija bezmaksas drošības risinājums pērn savā tīklā bloķējis **ap 270 tūkstošiem** krāpnieku zvanu.

Arī VP datos vērojams būtisks krāpšanas mēģinājumu skaita pieaugums. Turklāt pieaug to iedzīvotāju skaits, kas par šādiem gadījumiem ziņo. VP novērojusi, ka par krāpniecības upuriem arvien biežāk kļūst gados jauni cilvēki, kas tiek iesaistīti NILL, kļūstot par naudas mūļiem.

2024. gadā VP aizturēja vairāk nekā 100 naudas mūļu.

Turpinot meklēt jaunus veidus, kā mazināt finanšu krāpšanas apmērus valstī, Latvijas Banka ir izstrādājusi vadlīnijas, kas skaidros krāpšanas riska ierobežošanas principus finanšu iestādēm un noteiks vienotu, uz riskiem balstītu pieeju krāpšanas riska pārvaldībai.

Ir izveidots bezmaksas rīks – DNS ugunsmūris – lai aizsargātu Latvijas iedzīvotājus no krāpšanas vietnēm.

*FNA apkopotie dati par krāpšanas gadījumiem no 2024. gada janvāra līdz decembrim četrās lielākajās bankās.

Iegādājoties nekustamo īpašumu Latvijā, ikvienam jāatklāj patiesie labuma guvēji

Patieso labuma guvēju atklāšana nekustamā īpašuma iegādē ir būtiska sankciju ierobežojumu ieviešanai un piemērošanai. Tāpēc no 2025. gada 1. janvāra ieviestas atklātības prasības ikvienai – arī ārvalstu – juridiskai personai un juridiskajam veidojumam. Tas nozīmē, ka pirms nostiprinājuma lūguma iesniegšanas zemesgrāmatā ikvienam tiesību subjektam jāatklāj savi patiesie labuma guvēji Latvijas UR vai tās ES dalībvalsts reģistram, kurā konkrētais tiesību subjekts ir reģistrēts.

UR nepārtraukti pilnveido patieso labuma guvēju reģistrācijas un uzraudzības mehānismus, lai sniegtu precīzu informāciju, kas nepieciešama sankciju un NILLTPFN prasību izpildei. Attīstās sadarbība ar valsts un privātā sektora iestādēm. Tāpat tiek arī pilnveidoti reģistrācijas un datu pārbaudes procesi, lai uzlabotu finanšu sistēmas caurskatāmību un novērtstu juridisko personu izmantošanu noziedzīgiem mērķiem.

Reģistrā darbojas arī Analītikas nodaļa, kas salīdzina starptautisko un nacionālo sankciju sarakstos publicēto informāciju ar UR datiem. Katra konstatētā saistība ar sankciju subjektiem tiek reģistrēta, un informācija ir brīvi pieejama ikvienam, atvieglojot sankciju pārbaužu veikšanu.

Konferencē diskutē par cīņu pret vides noziegumiem, kas rada miljardiem eiro zaudējumus

24. un 25. martā Rīgā norisinājās FID organizēta starptautiskā konference "Tīra nauda, tīra vide: Noziegumi pret vidi un naudas atmazgāšana".

Atklājot konferenci, **FID priekšnieks Toms Platacis** uzsvēra:

> **Nelikumīga mežizstrāde, atkritumu apsaimniekošana, savvaļas dzīvnieku, augu tirdzniecība un citi vides pārkāpumi ir nopietni finanšu noziegumi. To rezultātā iegūtie līdzekļi veicina korupciju, organizēto noziedzību un naudas atmazgāšanu starptautiskā mērogā.**

Atbilstoši Interpola un ANO aplēsēm noziegumu pret vidi skaits un saistīto noziedzīgi iegūto līdzekļu apjoms pieaug par 5-7% gadā – tas ir 2-3 reizes ātrāk nekā globālā ekonomika kopumā. Līdz šim ir atklāta tikai neliela daļa no šīs miljardiem eiro vērtās nozares.

Lai apkarotu noziegumus pret vidi, ir nepieciešama proaktīva, uz izlūkdatiem balstīta pieeja. FID ir jāstiprina centieni izsekot noziedzīgus līdzekļus, jāiesaista privātā sektora partneri un jāstiprina pārrobežu sadarbība, lai aizsargātu gan vidi, gan finanšu sistēmu. Apvienojot resursus, zināšanas un pieredzi, ir iespējams ātrāk atklāt un novērst noziedzīgas finanšu darbības.

Iceland Liechtenstein Norway grants
Financial Intelligence Unit

Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.–2021. gada perioda programmas "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" Divpusējās sadarbības fonda iniciatīvas "Zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, tostarp attiecībā uz noziegumu pret vidi identificēšanā" (vienošanās Nr. EEZ/DSF/FID/2024/1) ietvaros.